STŘEMCHA OBECNÁ

Padus avium

třída: vyšší dvouděložné; **řád:** růžotvaré; **čeleď:** růžovité; **rod:** střemcha;
druh: střemcha obecná (hroznovitá);
lidové názvy: čemek, černucha, hadí třešně, křemší, kurušina, léska, leština, líškovec, lískovice, ptáčnice, strom sv. Lucie, střemšín, trpka, vlčí střešně

POPIS:

Strom až 15 m vysoký, často vícekmenný, s koncovými větvemi zvláště ve stáří poněkud převislými, často ale jen statný keř, zvláště na březích potoků, kde je poškozována jarním pohybem ledových ker. Intenzivně se rozšiřuje kořenovými výmladky.

Vzácně se vyskytující poddruh střemcha obecná skalní je keř asi do 2 m výšky.

Kmen s černohnědou kůrou s oranžovými čočinkami, kůra se později mění na rozpukanou tenkou borku. Mladé větvičky jsou nejprve jemně chlupaté, později olysávající, hnědočervené s množstvím světlých čočinek, pupeny jsou tmavohnědé, ostře špičaté, přitisklé k větvičce.

Střídavé listy jsou eliptické až obvejčité, zašpičatělé, podobné listům třešně ptačí, ale mnohem jemněji pilovité.

Bílé květy jsou uspořádané v hustých válcovitých květenstvích, jsou pětičetné, samosprašné a intenzivně omamně voní. Kvete od dubna do května.

Plody jsou drobné, šťavnaté, hořké, hnědočervené až leskle černé peckovice.

Celá rostlina voní hořkomandlovou silicí.

ROZŠÍŘENÍ:

Je rozšířena téměř v celé Evropě, na jih až do severní Afriky, kde roste v Maroku, na východ do západní části Sibiře, Malé Asie a na Kavkaz.

U nás se vyskytuje od nížin až do pásma kleče, vyhledává spíše půdy chudé na vápník.

Je to nenáročná dřevina, snese půdu hlinitou i jílovitou, kyselou i zásaditou, nesnáší však vyloženě suchá stanoviště.

Je významnou součástí podrostu lužních lesů, kde roste na živných svěžích a mírně zastíněných stanovištích. Často se s ní ale lze setkat i na otevřených, slunečných místech, na okrajích řek, potoků, nebo ve světlých lesích a hájích.

VÝZNAM:

Střemcha má vysoký obsah látek s baktericidními a hmyz odpuzujícími účinky. V lidovém lékařství se kůra užívala jako močopudný a potopudný prostředek, také jako projímadlo i proti různým nemocem (zimnici, revmatizmu apod.). Při požití většího množství semen se může projevit nevolnost.

Plody se však pro trpkou chuť k přímé konzumaci nehodí, používaly se spíše jako aromatická přísada do kompotových směsí a při výrobě marmelád. V přírodě jsou plody oblíbenou potravou lesního ptactva.

V době květu je střemcha také významnou medonosnou rostlinou.

Pěkné, nahnědlé dřevo vyhledávali řezbáři a soustružníci, vyráběly se z něj např. pažby ručnic, dýmkové troubele nebo vycházkové hole.

Střemcha byla odedávna považována za magickou rostlinu, která odhání čarodějnice. Držadla (kleče) pluhů a části máselnic se proto dělaly ze střemchového dřeva.

Střemcha opadem zlepšuje půdu, takže může být vysazována jako meliorační dřevina.